

Bruselj, 19. november 2018
(OR. en)

13991/18

CFSP/PESC 1021
DEVGEN 186
CLIMA 203
COPS 417
ENV 729
ONU 96
RELEX 942

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Diplomacija na področju voda – sklepi Sveta (19. november 2018)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o diplomaciji na področju voda, sprejete na 3652. seji Sveta 19. novembra 2018.

SKLEPI SVETA O DIPLOMACIJI NA PODROČJU VODA

SVET je sprejel naslednje sklepe:

UVOD

1. Voda je nujno potrebna za človekovo preživetje in dostojanstvo ter je temelj za odpornost družb in okolja. Je življenjskega pomena za človeško prehrano in zdravje ter bistvena za upravljanje ekosistemov, kmetijstvo, energijo in vsesplošno varnost planeta. Zagotavljanje trajnostnega dostopa do varne vode in sanitarnih storitev, trajnostno upravljanje voda, preprečevanje pomanjkanja ter zmanjšanje števila poplav so ključni globalni izzivi 21. stoletja, ko se svet sooča z naraščajočim prebivalstvom in vse pogostejše čuti posledice podnebnih sprememb. Ker večina svetovnih virov sladke vode ne pozna meja, je njihovo trajnostno in učinkovito upravljanje mednarodno vprašanje, najsi bo na podnacionalni, dvostranski, regionalni ali večstranski ravni.
2. Napetosti in konflikti zaradi dostopa do vode in njene uporabe se še naprej stopnjujejo, enako pa velja za čezmejne učinke z vodo povezanih konfliktov znotraj držav, medtem ko sta razpoložljivost in kakovost svetovnih vodnih virov in ekosistemov vse slabši, nevarnost pomanjkanja vode pa vse večja. Pomanjkanje vode lahko vpliva na mir in varnost, z vodo povezana tveganja imajo lahko zelo visoko človeško in gospodarsko ceno, vse to pa ima lahko neposredne posledice za EU, tudi v obliki migracijskih tokov.
3. Sodelovanje na področju voda na vseh ravneh je v tem okviru še pomembnejše. V skladu z globalno strategijo EU ter poročilom skupine na visoki ravni za vodo in svetovne skupine na visoki ravni za vodo in mir je za preprečevanje in blaženje možnih konfliktov zaradi skupnih voda ter za spodbujanje miru in stabilnosti potrebno politično angažiranje na visoki ravni.

4. Potrebno je obravnavanje z vodo povezanih posledic podnebnih sprememb, vključno z iskanjem sinergij med diplomacijo na področju voda in podnebno diplomacijo, kot je določeno v sklepih Sveta z dne 26. februarja 2018 o podnebni diplomaciji.

VODA IN VARNOST, STABILNOST TER PREPREČEVANJE KONFLIKTOV

5. Svet je odločen okrepiti diplomatska prizadevanja EU na področju voda kot orodje za mir, varnost in stabilnost. Diplomacija EU na področju voda mora biti usmerjena v omogočanje lažjega preprečevanja, obvladovanja in reševanja konfliktov, v prispevanje k enakopravnemu, trajnostnemu in celovitemu gospodarjenju z vodnimi viri od vira do morja ter v spodbujanje odpornosti na vplive podnebnih sprememb na vodo. Sodelovanje na področju voda je treba izkoristiti za spodbujanje regionalnega povezovanja in odpravljanje politične nestabilnosti.
6. EU odločno obsoja uporabo vode kot vojnega orožja: v tem kontekstu bi lahko uničevanje vodne infrastrukture, onesnaževanje vode ali preusmerjanje vodotokov z namenom omejitve ali preprečitve dostopa do vode pomenilo kršitev mednarodnega prava.
7. EU ima dolgoletne pozitivne izkušnje s sodelovanjem na področju voda ter bo še naprej izvajala pobude za deljenje svojih izkušenj in znanja s partnerskimi državami, zlasti v nestabilnih razmerah.
8. V večjem delu Bližnjega vzhoda in severne Afrike k vse večji krizi na področju voda prispeva kombinacija ponavljajočih se ciklov suše, fizičnega pomanjkanja vode in njene slabe kakovosti, oboroženih konfliktov, prisilnega razseljevanja, slabega upravljanja voda ter šibke institucionalne učinkovitosti. Po drugi strani se na primer v bazenu Čadskega jezera ali v Aralskem jezeru vodni viri dramatično krčijo, in pričakuje se, da bodo zaradi netrajnostne rabe oziroma učinkov podnebnih sprememb kmalu pod še večjim pritiskom. Gradnja velikih jezov na mednarodnih rekah, kot sta Nil in Mekong, lahko prispeva k napetostim med obalnimi državami in širšimi prizadetimi območji. EU je pripravljena podpreti prizadevanja za obravnavo teh izzivov, na zahtevo vseh strani.

9. Visoka predstavnica, Komisija in države članice EU so pozvane, naj zagotovijo, da sistemi za zgodnje opozarjanje na konflikte upoštevajo z vodo povezane varnostne izzive ter okrepijo povezavo med zgodnjim opozarjanjem in zgodnjim ukrepanjem na različnih področjih politike.
10. Komisija in države članice so poleg tega pozvane, naj še naprej uporabljajo pomoč za omogočanje dostopa do vode in sanitarnih storitev, tudi v humanitarnih krizah, ter tako okrepijo pripravljenost in zmogljivosti za preprečevanje, da bi rešili življenja, izboljšali možnosti preživetja in življenjske pogoje ter pripomogli k odpornosti prebivalstva, ki ga prizadene nesreča ali konflikti.

ČEZMEJNO SODELOVANJE NA PODROČJU VODA, INSTITUCIJE IN UPRAVLJANJE

11. Ključni cilj diplomacije EU na področju voda je dolgoročno si prizadevati za spodbujanje kooperativnih pristopov k reševanju čezmejnih z vodo povezanih izzivov. EU je pripravljena delovati v partnerstvu z drugimi z namenom promovirati skupno in trajnostno upravljanje voda ter spodbujati in podpirati regionalno in mednarodno sodelovanje. Dobri primeri takšnega sodelovanja že obstajajo v Sredozemlju in v Latinski Ameriki. EU vse zadevne strani in deležnike spodbuja, da razvijejo in ohranjajo čezmejne ureditve, vključno s posebnimi institucijami in komisijami, ter čim bolj povečajo njihovo učinkovitost na vseh ravneh, da bi tako preprečili politične in gospodarske napetosti med državami in znotraj njih. Upravljanje, sposobnost prilagajanja in institucionalni okviri imajo ključno vlogo pri preprečevanju socialnih napetosti in konfliktov. Sodelovanje na področju skupnih vodnih virov je bistvenega pomena za zagotavljanje trajnega miru in trajnostnega razvoja.

12. Da bi bili čezmejni dogovori in sporazumi, najsi bodo splošni, regionalni ali dvostranski, učinkoviti, sta potrebna zavezanost in sodelovanje vseh obalnih držav in držav, ki ležijo ob zgornjem toku rek. EU je poleg tega pripravljena podpreti konstruktivni dialog med zadevnimi stranmi v zvezi z velikimi infrastrukturnimi projekti s čezmejnimi učinki bodisi za količino vode ali za njeno kakovost. Poudarja, da je treba pri razvoju projektov v sosednjih državah EU, ki vplivajo na čezmejne vodne vire, dosledno spoštovati mednarodne standarde na področju okolja in jedrske varnosti. Pozdravlja konstruktivni dialog o vprašanjih, povezanih z vodo in energijo, v Srednji Aziji, ki je že obrodil prve sporazume, pa tudi platformo EU in Srednje Azije za sodelovanje na področju okolja in voda.
13. EU bo še naprej spodbujala pristop k mednarodnim sporazumom o sodelovanju na področju voda, zlasti Konvenciji o varstvu in uporabi čezmejnih vodotokov in mednarodnih jezer (Helsinška konvencija o vodah, 1992) ter Konvenciji Združenih narodov o pravici do uporabe mednarodnih vodnih poti za namene, ki niso plovba (New York, 1997), in drugim ustreznim mednarodnim sporazumom ter njihovo izvajanje. Pozdravlja globalno odprtje Helsinške konvencije o vodah za države zunaj vseevropske regije ter bo še naprej gradila na pozitivnem ozaveščanju, ki ga je izvedla leta 2018, z nadaljnjim spodbujanjem in podpiranjem novih pristopov k tej konvenciji.
14. EU je zavezana spodbujanju celovitega gospodarjenja z vodnimi viri ter učinkovitega trajnostnega in celostnega upravljanja voda. Za dolgoročno stabilnost je bistvenega pomena okrepljeno upravljanje voda na vseh ravneh, za to pa so potrebni ustrezne institucije, zanesljivi podatki, krepitev zmogljivosti, ozaveščanje in financiranje. Spodbujati bi bilo treba trajnostno in trajno upravljanje voda, odporno na podnebne spremembe, ter upoštevati povezave med vodo, energijo, prehransko varnostjo in ekosistemi. EU bo v ta namen še naprej sodelovala z regionalnimi institucijami in organizacijami, nacionalnimi in lokalnimi oblastmi, skupnostmi ter civilno družbo, tudi z uporabo obstoječe najboljše prakse in pobud, tudi iz obstoječih mednarodnih centrov, ki jih sofinancira.

NIHČE NE SME BITI ZAPOSTAVLJEN – VODA V AGENDI 2030 IN PARIŠKEM SPORAZUMU O PODNEBNIH SPREMEMBAH: VEČSTRANSKO DELOVANJE

15. V agendi za trajnostni razvoj do leta 2030 kot tudi v Pariškem sporazumu o podnebnih spremembah so izpostavljeni medsektorska vloga vode ter močne povezave med vodo in številnimi področji: varnostjo, človekovimi pravicami, enakostjo spolov, podnebnimi spremembami, zdravjem, prehransko varnostjo, energijo, plovbo po celinskih plovnih poteh, nadzorom onesnaževanja, biotsko raznovrstnostjo, dezertifikacijo, degradacijo zemljišč in nujno potrebo po rasti, za dosego katere je potrebnih manj virov. Izkoriščanje sinergij in čim manj sklepanja kompromisov bosta olajšala učinkovito in usklajeno izvajanje obeh agend. EU podpira poziv Sendajskega okvira za zmanjševanje tveganja nesreč k večji odpornosti nove in obstoječe kritične vodne infrastrukture ter poudarja pomen osveščanja in boljšega razumevanja z vodo povezanih tveganj nesreč in njihovega vpliva na družbo.
16. EU je zavezana človekovima pravicama do varne pitne vode in sanitarnih storitev kot sestavnima deloma pravice do ustreznega življenjskega standarda. Zaveda se, da človekova pravica do varne pitne vode vsem, brez diskriminacije, daje dostop do zadostne količine varne, ustrezne ter fizično dostopne in cenovno ugodne vode za osebno in domačo uporabo. Zaveda se tudi, da človekova pravica do sanitarnih storitev vsem, brez diskriminacije, daje fizičen in cenovno ugoden dostop do sanitarnih storitev, ki so varne, higienske, zanesljive, družbeno in kulturno sprejemljive ter ki zagotavljajo zasebnost in dostojanstvo, na vseh področjih življenja. V okviru te zaveze bo še naprej zagotavljala podporo in zaščito zagovornikom človekovih pravic, ki se ukvarjajo z okoljskimi vprašanji.

17. EU ponovno poudarja, da je trdno zavezana izvajanju Agende ZN 2030 ter da je napredek glede cilja 6 („vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri“) ključnega pomena za dosego drugih ciljev trajnostnega razvoja. Ker sedanji napredek ni zadosten, kot je poudarjeno tudi v zbirnem poročilu o vodi in sanitarnih razmerah za leto 2018, je odločena, da svoja prizadevanja okrepi z intenzivnejšim razvojnim sodelovanjem, ter poziva vse partnerje in deležnike, naj sprejmejo potrebne nadaljnje ukrepe za izvajanje cilja 6, njegovih podciljev in ostalih z vodo povezanih ciljev trajnostnega razvoja. Vsi deležniki bi morali odigrati svojo vlogo pri uresničevanju ciljev celovitega gospodarjenja z vodnimi viri, tudi na čezmejni ravni. Potrebni so posodobljeni in zanesljivi kazalniki in podatki, ne le za spremljanje napredka, temveč tudi zavoljo odgovornosti in preglednosti.
18. Ženske, dekleta in mladi igrajo ključno vlogo pri doseganju človekovega razvoja ter vključujoče in trajnostne rasti. Ženske so še posebej prizadete zaradi nedostopnosti vode in sanitarnih storitev, kar ima zanje daljnosežne posledice, vključno z dolgimi in včasih nevarnimi potmi do vode ali sanitarij in prostorov za higieno. Svet ponovno poudarja pomen vključitve vidika spolov v diplomacijo na področju voda.
19. EU poudarja pomemben prispevek krožnega gospodarstva k prihrankom vode, tudi z njeno ponovno uporabo, izpostavlja vlogo digitalnih, na tehnologiji temelječih in drugih inovativnih rešitev, zlasti rešitev, ki izhajajo iz narave, ter poziva Komisijo in države članice EU, naj financirajo in spodbujajo raziskave in partnerstva za inovacije na področju voda, v katera so vključeni javni in zasebni deležniki.
20. Med vodo in podnebnimi spremembami obstaja ključna povezava. Poročila o poteku prilagajanja iz Pariškega sporazuma so dobra priložnost za obveščanje o izvedbenih ukrepih na področju trajnostnega in celovitega gospodarjenja z vodo v skladu s Pariškim sporazumom in Agendo 2030. Podnebni vrh generalnega sekretarja ZN v letu 2019 bo pomemben za ozaveščanje o potrebi po okrepljenih podnebnih ukrepih, kar zadeva blažitev in prilagajanje.

21. EU in njene države članice bodo prispevale k skupnim mednarodnim prizadevanjem za celotno obravnavo večplastnih in medsektorskih razsežnosti vode. V zvezi s tem EU pozdravlja nedavne razprave v Varnostnem svetu Združenih narodov in v okviru drugih forumov, v katerih so izpostavljali povezave med vodo, podnebjem, mirom in varnostjo, ter spodbuja države članice EU, naj ta vprašanja še naprej vključujejo v posvetovanja in razprave Varnostnega sveta in drugih ustreznih forumov. Ob odločnem podpiranju prizadevanj na večstranski ravni pozdravlja vrh Političnega foruma na visoki ravni v letu 2019, poudarja pomen učinkovite koordinacije dela ZN na področju vode in sanitarnih razmer, zlasti prek Urada ZN za vodo, za večjo usklajenost, boljše poznavanje in lažje strateške razprave v celotnem sistemu ter izpostavlja potrebo po srečanju ZN na visoki ravni o vodi. Pozdravlja tudi začetek desetletja ZN za vodo 2018–2028 kot prispevka k pospešitvi napredka pri doseganju cilja trajnostnega razvoja 6 in ostalih z vodo povezanih ciljev Agende 2030.

PREHOD NA OKREPLJENE UKREPE

22. EU potrjuje zavezanost k nadaljnji obravnavi z vodo povezanih izzivov po svetu. V skladu z globalno strategijo EU in novim soglasjem o razvoju priznava potrebo po konkretnih ukrepih za okrepitev preudarnih vodnih politik ter boljše usklajevanje mednarodnih prizadevanj, interesov in strategij. Svet poziva visoko predstavnico, Komisijo in države članice, naj uporabijo vse razpoložljive instrumente za zagotovitev, da bodo integrirane vodne politike in ukrepi obravnavali celoten spekter izzivov – politične in varnostne, razvojne, humanitarne in okoljske.
23. Svet poziva visoko predstavnico, Komisijo in države članice, naj pri načrtovanju prihodnjega finančnega in tehničnega sodelovanja s partnerskimi državami ustrezno upoštevajo pomen vode in sanitarnih storitev, tudi v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira, ter spodbujajo naložbe zasebnega sektorja v vodno infrastrukturo in v gradnjo zmogljivosti, pa tudi partnerstva na teh področjih, da bi zapolnili naložbene vrzeli, ki jih ni mogoče pokriti izključno z javnimi financami.